

ACADEMIA DE ADMINISTRARE PUBLICĂ LA VÂRSTA AFIRMĂRII

THE ACADEMY OF PUBLIC ADMINISTRATION AT THE AGE OF ACCOMPLISHMENT

CZU: 378.4 : 35.08

Aurel SÎMBOTEANU,
*prorector al Academiei de Administrare Publică,
doctor în științe politice, conferențiar universitar*

SUMMARY

The Academy of Public Administration, as institution of higher education, set up on May 21, 1993, has advanced together with the transformations in public administration and educational system of the Republic of Moldova. The current study contains an overview of the academic activity during its 25 years of operating in the field of staff training for public administration system, provision of services such as professional development for public officials, the release of scientific researches in the field of theory and practice of the public administration and other related fields.

Keywords: Academy of Public Administration, staff training, professional development, scientific research, post-graduate education, higher education, public administration, educational services, teaching institution.

REZUMAT

Academia de Administrare Publică, în calitate de instituție de învățământ superior, fondată la 21 mai 1993, a evoluat odată cu transformările din sistemul administrației publice și din sistemul educațional al Republicii Moldova. În prezentul studiu autorul procedează la o sinteză a activității Academiei pe parcursul celor 25 de ani de funcționare în domeniul pregătirii cadrelor pentru sistemul administrației publice, prestării serviciilor de dezvoltare profesională a funcționarilor publici, efectuării cercetărilor științifice în domeniul teoriei și practicii administrației publice, în alte sfere de activitate.

Cuvinte-cheie: Academia de Administrare Publică, pregătirea cadrelor, dezvoltare profesională, cercetare științifică, învățământ postuniversitar, studii superioare de master, administrație publică, servicii educaționale, instituție de învățământ.

Realitățile inițierii perioadei de tranziție în domeniul construcției statale, după dobândirea Independenței Republicii Moldova, la 27 august 1991, a determinat necesitatea obiectivă în reformarea administrației publice. Această reformare

era condiționată de procesele transformatoare în modul de producție și sistemul de proprietate, în organizarea pe nou a sferei sociale, în intențiile de instituire a statului de drept, în inițierea formării sectorului neguvernamental, în reevaluările potențialului uman din administrația publică, care urmau să se producă ca rezultat al instituționalizării unui nou sistem politic.

Viziunile noi asupra dezvoltării administrației publice puteau fi realizate prin pregătirea cadrelor capabile să activeze în condițiile noi și prin efectuarea cercetărilor științifice menite să fundamenteze teoretic și să argumenteze practic misiunea administrației publice în condițiile statului independent Republica Moldova. Cu aceste sarcini importante a fost abilitată Academia de Administrare Publică instituită prin Decretul Președintelui Republicii Moldova nr. 73 din 21 mai 1993 [1].

În prezentul studiu ne propunem să realizăm o sinteză a activității Academiei de Administrare Publică pe parcursul celor 25 de ani de funcționare în domeniul pregătirii cadrelor pentru sistemul administrației publice, prestării serviciilor de dezvoltare profesională a funcționarilor publici, efectuării cercetărilor științifice în domeniul teoriei și practicii administrației publice.

I. Inițierea activității și etapele evoluției Academiei de Administrare Publică

Decretul prezidențial nr. 73 din 21 mai 1993 de fondare a Academiei menționa că instituția se organizează luându-se în considerare complexitatea transformărilor politice și economice ce au loc în republică și necesitatea formării unui aparat de stat de tip nou, profesionist și în scopul creării unui sistem de stat de pregătire și perfecționare a cadrelor pentru organele administrației de stat și de autoadministrare locală, al elaborării și promovării unei politici de cadre eficiente.

În calitate de atribuții principale ale

Academiei au fost stabilite pregătirea și perfecționarea în conformitate cu cerințele mondiale a cadrelor pentru organele administrației de stat și autoadministrare locală, efectuarea cercetărilor științifice în domeniul teoriei și practicii administrației de stat și autoadministrării locale, pregătirea cadrelor științifice și didactice pentru domeniul administrației publice.

Decretul prezidențial prevedea și unele sarcini adresate Guvernului Republicii Moldova. În scopul realizării acestora, Guvernul a stabilit, prin Hotărârea nr. 483 din 5 august 1993, un șir de acțiuni în vederea creării condițiilor favorabile pentru inițierea activității Academiei și asigurarea funcționării durabile a acesteia [4]. Astfel, a fost aprobat statutul Academiei, care detalia atribuțiile instituției, stabilea rigorile față de procesul didactic, atât la pregătirea post-universitară, cât și la perfecționarea și ridicarea nivelului de calificare al conducătorilor și specialiștilor din organele administrației publice, specifica atribuțiile în domeniul cercetării științifice, îndeosebi al studiilor cu caracter metodic-științific, dar și aplicativ.

Punerea în aplicare a acestor prevederi guvernamentale a solicitat eforturi substanțiale din partea conducerii și colectivului nou format al Academiei. După cum menționează primul rector al Academiei, Mihail Platon, în cartea *„Un deceniu de împliniri”*, procesul formării Academiei nu a fost simplu, mai ales în primii doi-trei ani [8]. La această activitate au participat atât unii demnitari de nivel național, cât și membrii colectivului instituției aflate în proces de formare.

La depășirea obstacolelor cu care se confrunta Academia în primii ani de activitate au contribuit viceprim-ministrul, dl Valeriu Bulgari, ministrul de stat, dl Gheorghe Gusac, șeful Direcției Administrare Publică a Cancelariei de Stat, dl Tudor Nirean. Cu sprijinul lor, Academia a fost finanțată în mod normal, asigurată cu tehnică de

calcul, mijloace de transport, materiale de reparație. De menționat că în primii ani de activitate și-au adus contribuția la crearea condițiilor de studii și de trai ale audienților membrii colectivului Academiei Victor Ghițu, Serghei Grosu, Nicolae Gavrilenko, Ion Mazuric, Ion Grosu și alte persoane.

Primul an de studii a început la 15 septembrie 1993. În sălile de curs și-au ocupat locurile 41 de audienți la studiile cu frecvență și 97 de audienți la studiile cu frecvență redusă. Toți aceștia au fost selectați și recomandați la studii de către organele administrației publice centrale și locale, având deja o anumită practică de activitate în aceste structuri.

Corpul profesoral-didactic se constituia la acel timp din 11 profesori titulari și 17 specialiști angajați prin cumul. Ei au fost primii care au inițiat elaborarea și prestarea cursurilor de studii specializate în domeniul administrației publice, unul nou, la acel timp, pentru Republica Moldova. În calitate de cadre didactice titulare, în primul an de studii, au activat profesorii: Arcadie Barbăroșie, Teodor Popescu, Oleg Bulgaru, Andrei Cantemir, Andrei Cojuhari, Boris Negru, Tatiana Manole, Valeriu Zbîrciog, Victor Popa, Eugenia Dodon, Natalia Burlacu.

Reieșind din sarcinile sale, Academia de Administrare Publică și-a sincronizat activitatea cu procesele desfășurate în sistemul administrativ și educațional al Republicii Moldova. Prin serviciile educaționale prestate, Academia a contribuit la susținerea informațională și metodologică a proceselor transformatoare din administrația publică, devenind un centru performant de învățământ, științific și metodic pentru autoritățile administrației publice centrale și locale și angajații acestora.

Din perspectiva prevederilor statutare și reorganizărilor structurale în evoluția Academiei de Administrare Publică se evidențiază patru etape principale [12, p. 35-40]:

a) **1993 – 1998.** Etapa de constituire și de afirmare a studiilor postuniversitare și de inițiere a studiilor universitare în domeniul administrării publice. Academia de Studii în Domeniul Administrării Publice pe lângă Guvernul Republicii Moldova, așa cum se numea instituția în această perioadă, a însemnat un fenomen nou pentru tânărul stat independent, care avea menirea să contribuie la edificarea și dezvoltarea unui sistem administrativ nou, bazat pe democrație, pluralism și diversitate, diferit de cel precedent.

A fost etapa în care învățământul post-universitar și universitar, dar și de dezvoltare profesională continuă în domeniul administrării publice a devenit o realitate prin elaborarea și realizarea unor planuri și programe de studii bazate pe studierea experienței unor instituții similare de învățământ din țările europene cu sisteme performante în acest domeniu.

b) **1998 – 2003.** La 22 aprilie 1998, Guvernul Republicii Moldova, a aprobat, prin Hotărârea nr. 468, un nou Statut al Academiei prin care îi conferă titulatura de Academia de Administrare Publică pe lângă Guvernul Republicii Moldova [5]. Aceasta însemna nu numai schimbarea denumirii instituției, dar și redimensionarea activității Academiei, reieșind din realitățile vieții administrative din Republica Moldova de la acea vreme. Dezvoltarea de mai departe a Academiei avea ca suport recomandările elaborate în cadrul proiectului TACIS „Consolidarea administrației guvernamentale și a serviciului public în Republica Moldova”, implementarea căruia a fost asigurată de Compania portugheză CESO CI, președinte, profesorul Americo Ramos dos Santos.

În această perioadă, cu începere din anul de studii 2008-2009, în Academie s-a purces la o nouă modalitate de organizare a procesului de dezvoltare profesională a funcționarilor publici, după

modelul european, prin formarea *Direcției de perfecționare continuă a personalului*, în calitate de structură managerială distinctă, menită să gestioneze acest proces. Astfel, dezvoltarea profesională continuă a funcționarilor publici capătă noi dimensiuni organizatorice, tematice și metodico-instructive.

Pe parcursul acestei perioade se realizează studiile universitare la specialitatea *Administrație publică*, având primele două promoții de absolvenți, se consolidează baza metodico-științifică a instituției. Au fost editate 32 de manuale, în corespundere cu planurile de studii, pregătite de cadrele didactice ale Academiei ca rezultat al unei stagieri de documentare științifică pe parcursul a două luni, în instituții similare din Portugalia, Belgia și Olanda.

Perioada respectivă se finalizează cu marcarea, în anul 2003, a aniversării a zecea de la fondarea Academiei. Cu acest prilej, a fost editată cartea „*Un deceniu de împliniri*”, care conține un set de materiale analitice semnate de colaboratorii Academiei în care sunt descrise rezultatele obținute de instituție pe parcursul primelor zece ani de funcționare.

c) **2003–2014.** Prin Decretul Președintelui Republicii Moldova nr. 1113-III dn 12 februarie 2003, Academia de Administrare Publică pe lângă Guvernul Republicii Moldova a fost reorganizată în Academia de Administrare Publică pe lângă Președintele Republicii Moldova [2]. Noul Statut al Academiei prevedea modalitatea de numire a rectorului și vicerectorului prin Decret prezidențial, ceea ce deosebea Academia de alte instituții de învățământ superior din țară. Conform noilor prevederi, Academia își desfășoară activitatea în calitate de centru național de promovare a politicii de stat în domeniul administrației publice, de instruire a personalului din serviciul public și de asigurare științifică și metodică a activității autorităților publice. Statutul

prevedea și o nouă structură a Academiei prin crearea a trei departamente cu statut de facultate: administrare publică; relații internaționale; management public. Departamentele respective, reorganizate din 2005 în direcții, erau preocupate, până în anul 2010, atât de organizarea studiilor de master, cât și de organizarea procesului de dezvoltare profesională a funcționarilor publici. Ulterior, au fost create două departamente distincte: Departamentul studii superioare de master și Departamentul dezvoltare profesională, care activează până în prezent.

Academia se evidențiază în această perioadă și prin rezultate bune în domeniul științific. Astfel, prin Hotărârea Consiliului Național pentru Acreditare și Atestare nr. AC-01/3-3 din 21 mai 2009, Academia a fost acreditată științific la profilul de cercetare „Suport științific și metodologic în edificarea statului de drept și modernizarea administrației publice”, iar prin Hotărârea nr. AC-1/3 din 11 aprilie 2014, Academia de Administrare Publică a fost reacreditată la profilul științific „Suport științific în modernizarea administrației publice din Republica Moldova” cu acordarea calificativului de „Organizație competitivă pe plan internațional (Categorie B)”.

d) **2014 -2018.** Începutul acestei perioade este marcat de adoptarea prin Hotărârea Guvernului Republicii Moldova nr. 225 din 26 martie 2014 a unui nou Statut al Academiei [7], întru executarea prevederilor Decretului Președintelui Republicii Moldova nr. 951-VII din 13 ianuarie 2014 privind reorganizarea Academiei de Administrare Publică pe lângă Președintele Republicii Moldova [3]. În conformitate cu prevederile actualului Statut, fondator al Academiei este Guvernul Republicii Moldova prin intermediul Cancelariei de Stat a Republicii Moldova, care exercită controlul privind corespunderea activității Academiei misiunii și atribuțiilor acesteia.

Adoptarea Codului Educației al Republicii Moldova nr. 152 din 17 iulie 2014 a generat unele adaptări ale regulamentelor instituționale de organizare și funcționare a Academiei la prevederile acestuia. Prevederile statutare privind organizarea și funcționarea Academiei de Administrare Publică sunt completate și detaliate în Carta universitară a Academiei adoptată de Senat la 09 iunie 2015.

Prin decizia Senatului din 20 decembrie 2016 a fost aprobat un plan de acțiuni privind pregătirea, organizarea și desfășurarea activităților prilejuite de aniversarea a 25-a de la fondarea Academiei de Administrare Publică. Anul de studii 2017-2018 a fost declarat an jubiliar al *Academiei*, inaugurarea căruia s-a produs la 18 septembrie 2017 prin lansarea Culegerii de studii „*Pregătirea funcționarilor de stat: în căutarea concepției*”, autor Mihail Platon, primul rector al Academiei, care la 02 septembrie 2017 ar fi împlinit vârsta de 85 de ani de la naștere [10].

Pe parcursul anului jubiliar au fost organizate și desfășurate mai multe activități cu caracter didactic, științific, editorial cu participarea activă a corpului profesoral-didactic, masteranzilor, doctoranzilor, participanților la cursurile de dezvoltare profesională, absolvenților Academiei, partenerilor de dezvoltare, reprezentanților autorităților administrației publice centrale și locale.

II. Reflecții asupra procesului de formare a personalului pentru administrația publică

Una dintre principalele atribuții ale Academiei de Administrare Publică a fost și rămâne pregătirea cadrelor pentru sistemul administrației publice în conformitate cu cerințele înaintate de evoluția sistemului administrativ, dar și celui educațional. Începând chiar cu primul an de studii, accentul a fost pus pe organizarea studiilor postuniversitare care urmăreau scopul

formării unor specialiști de înaltă calificare, capabili să activeze în condițiile unei societăți democratice.

Sarcinile care stăteau în fața Academiei puteau fi realizate prin promovarea unor activități manageriale adecvate studiilor postuniversitare, în organizarea cărora trebuia de ținut seama de necesitățile de instruire a audienților înscriși la aceste studii la recomandarea autorităților administrației publice.

Admiterea la studii se realiza în două etape. La prima etapă autoritățile administrației publice centrale și locale selectau candidații pentru studii, reieșind din necesitățile instituției, în baza unor criterii proprii și îi recomandau pentru participarea la concursul de admitere din cadrul Academiei. La cea de-a doua etapă, se organiza concursul propriu-zis prin organizarea unor interviuri în prezența unei comisii alcătuite din reprezentanții corpului profesoral-didactic al Academiei, Cancelariei de Stat, altor autorități.

Academia de Administrare Publică a prestat pe parcursul anilor servicii educaționale de mai multe niveluri: studii postuniversitare tradiționale (1993- 2007); studii iniversitare de licență (1997-2007); studii de masterat (2007 - prezent).

Studiile postuniversitare tradiționale (1993-2007). Organizarea studiilor respective a fost efectuată în temeiul legislației în vigoare din perioada dată și în conformitate cu concepția de instruire elaborate în acest scop. La elaborarea concepției de instruire s-a ținut seama de necesitățile de instruire a specialiștilor din domeniul administrației publice și de cerințele și rigorile crescânde ale pieței muncii față de prestația funcționarilor publici. Aceasta se referă, în primul rând, la o temeinică *pregătire teoretică* a viitorilor specialiști, folosind posibilitățile pe care le oferă știința administrației și alte discipline de studii. Aceasta presupunea și cultivarea

abilităților viitorilor specialiști de a transpune postulatele teoretice în activitatea administrativă practică.

O altă componentă a profesiogramei unui funcționar public, de care se ținea cont în procesul lor de formare în cadrul Academiei, a fost asigurarea unei bune *pregătiri juridice* a acestora. Aceasta se dobândește prin studierea științelor juridice și ramurilor de drept care reglementează activitatea administrativă și sferele de activitate în care sunt implicați funcționarii publici. Cunoașterea legislației în vigoare, respectarea și implementarea adecvată a prevederilor sale în activitatea practică reprezintă o cale reală de eficientizare a activității administrative și de satisfacere a intereselor cetățenilor.

În procesul de pregătire a specialiștilor pentru domeniul administrației publice s-a acordat o atenție deosebită și *pregătirii economice* a acestora. Aceasta se justifică prin faptul că autoritățile administrației publice, atât centrale, cât și locale, exercită un șir de funcții și atribuții în domeniul elaborării și implementării politicilor publice, inclusiv în sfera antreprenoriatului, sunt preocupate de gestionarea finanțelor publice, patrimoniului statului și unităților administrativ-teritoriale.

O cerință asupra căreia s-a insistat mult la elaborarea concepției studiilor postuniversitare tradiționale se referă la *cultivarea competențelor de comunicare* a funcționarilor publici prin studierea și însușirea psihologiei manageriale, culturii organizaționale, problemelor eticii profesionale, altor discipline care contribuie la formarea competențelor din acest domeniu.

Nu au fost de neglijat, ca parte componentă a concepției studiilor postuniversitare tradiționale, și *pregătirea specialiștilor în domeniul tehnologiilor informaționale* și utilizării lor în activitatea administrativă. Aceasta se întrevedea destul de actual, în-

deosebi, în primii ani de activitate a Academiei, când în autoritățile administrației publice se inițiasă utilizarea acestor tehnologii și funcționarii publici aveau strictă necesitate în însușirea lor.

Organizarea studiilor iniversitare de licență (1997-2007) era prevăzută chiar în primul Statut al Academiei, dar la realizarea lor s-a purces în anul 1997. Instruirea universitară în Academie s-a realizat la specialitatea *Administrație publică*. Planul de studii și programele cursurilor predestinate studenților de la acest ciclu prevedeau în calitate de obiectiv o bună pregătire teoretică și practică a specialiștilor, modelarea unei înalte conștiințe civice și cultivarea competențelor care le-ar permite viitorilor funcționari să exercite la un înalt nivel profesional funcții în organele administrației publice. La aceasta a contribuit și organizarea celor două etape ale stagiului de practică în organele administrației publice centrale și locale cu implicarea studenților în activități desfășurate de aceste organe.

Pe parcursul celor zece ani, Academia a pregătit 364 de specialiști cu studii superioare la specialitatea *Administrație publică*. Majoritatea din ei s-au încadrat, după absolvire, în activitatea administrativă, o altă parte - în sectorul neguvernamental, activitatea didactică și de cercetare, inclusiv în cadrul Academiei de Administrație Publică.

Studii superioare de master. Prin Hotărârea Guvernului Republicii Moldova nr. 577 din 24 mai 2007 studiile postuniversitare din cadrul Academiei au fost reorganizate în studii superioare de master, iar diplomele, eliberate de Academie până în anul 2007, inclusiv, au fost substituite cu diplome de master [6].

Programele de master au evoluat în dependență de solicitările pieței muncii, pe dimensiunea administrației publice și proceselor transformatoare din acest domeniu. Academia prestează următoarele programe de master: a) *master științific*: Te-

oria și practica administrației publice; Management; Relații internaționale; b) *master de profesionalizare*: Administrare publică; Anticorupție; Management; Relații internaționale; Drept public; Management informațional în administrația publică.

Procesul de instruire la studii superioare de master se realizează de către cele patru catedre de specialitate: Științe administrative; Științe juridice; Economie și management public; Științe politice și relații internaționale. Activitatea de instruire se desfășoară în conformitate cu planurile de învățământ pentru fiecare program în parte, care sunt actualizate în fiecare an de studii, ținându-se cont de specificul acestuia, de tendințele și schimbările ce se produc în administrația publică, dar care nu afectează standardul pregătirii profesionale a specialiștilor pentru administrația publică.

De la fondarea Academiei și până în prezent, studiile postuniversitare și superioare de master le-au absolvit 5721 de persoane, din ele 1949 - studii cu frecvență și 3772 - studii cu frecvență redusă. Repartizarea absolvenților Academiei pe specializări (programe) arată în felul următor: administrare publică - 2417 absolvenți, management - 1543 absolvenți, relații internaționale - 1207 absolvenți, drept constituțional și drept administrativ - 333, management informațional în administrația publică - 70, anticorupție - 98, drept public - 53 de absolvenți.

Absolvenții Academiei activează în autoritățile administrației publice centrale și locale, în unele misiuni diplomatice ale Republicii Moldova, în sectorul neguvernamental, precum și în mediul privat. Majoritatea dintre ei participă activ în procesele de reformare a administrației publice, de consolidare a capacităților organizaționale și funcționare a instituțiilor administrative, în elaborarea și implementarea diferitelor politici publice, care au menirea de a îmbunătăți nivelul de trai al cetățenilor.

III. Ascensiuni în dezvoltarea profesională a funcționarilor publici

Activitatea de dezvoltare profesională a personalului din autoritățile administrației publice reprezintă o sarcină statutară de bază pe parcursul întregii perioade de 25 de ani de funcționare a Academiei de Administrare Publică. Acestui domeniu de activitate i s-a acordat o atenție deosebită, întrucât multitudinea schimbărilor survenite în administrația publică în procesul de modernizare a ei solicită cunoștințe, abilități și competențe sporite ale funcționarilor publici, care pot fi formate prin sistemul de dezvoltare profesională.

Din 1993 și până în anul 1998 activitatea de dezvoltare profesională a personalului era gestionată de către *Direcția instruire*, preocupată concomitent și de managementul studiilor universitare de licență, precum și celor postuniversitare. În această perioadă cursurile de perfecționare erau organizate în baza programelor predestinate pentru o categorie concretă de funcționari publici în conformitate cu funcțiile deținute.

În anul 1998, în scopul fortificării sistemului de management al procesului de dezvoltare profesională a funcționarilor publici, în contextul reformei administrației publice în desfășurare, prin modificarea organigramei Academiei, a fost formată *Direcția perfecționare continuă a personalului* în obligațiunile căreia au fost puse, exclusiv, organizarea cursurilor de dezvoltare profesională a funcționarilor publici. Aceasta a constituit inițierea implementării unei noi metodologii în prestarea serviciilor de dezvoltare profesională a funcționarilor publici, prin delimitarea instruirii continue de instruirea inițială, implementarea mecanismelor de studiere a necesităților de instruire a funcționarilor publici, practicarea studiilor de marketing privind piața instruirii în domeniul dezvoltării profesionale a funcționarilor publici,

implementarea sistemului de evaluare a cursurilor de dezvoltare profesională, inițierea prestării cursurilor de dezvoltare profesională în bază de contract și altele. Aceste activități, ulterior au fost dezvoltate și permanent actualizate în conformitate cu evoluția cadrului normativ din domeniu și practicii administrative autohtone.

Reorganizarea Academiei, efectuată prin Decretul Președintelui Republicii Moldova nr.1113-III din 12 februarie 2003, a condus la modificări în structura sa, inclusiv în sistemul de management al procesului de dezvoltare profesională a funcționarilor publici. Astfel, în perioada 2003-2005, activitățile de dezvoltare profesională au fost organizate și desfășurate de către cele trei departamente constituite în cadrul Academiei: *Administrare publică, Management public, Relații internaționale și politică externă*, fiecare în domeniile sale de competență, iar coordonarea procesului de perfecționare a fost efectuată de către Direcția monitorizare, evaluare și control. În decembrie 2005 se revine la sistemul precedent de management, prin *Direcția perfecționare profesională a personalului*, reorganizată în 2010 în *Departamentul dezvoltare profesională*, care funcționează până în prezent.

Organizarea cursurilor de dezvoltare profesională a funcționarilor publici în cadrul Academiei s-a desfășurat și continuă să se desfășoare în baza cadrului normativ care reglementează această activitate și care evoluează odată cu avansarea în timp. La etapa actuală procesul de dezvoltare profesională în Academie se desfășoară în conformitate cu prevederile *Legii cu privire la funcția publică și statutul funcționarului public* nr. 158 din 04 iulie 2008, care prin art. 37 și 38 din secțiunea a 3-a stabilește, pe de o parte, drepturile și obligațiunile funcționarului public de a-și perfecționa în mod continuu abilitățile și pregătirea profesională, iar pe de altă parte, stipulează

obligațiunile autorităților publice cu referire la prevederile bugetare pentru aceste activități, asigurarea posibilităților egale pentru funcționarii publici la instruire prin diferite forme și durată de studii și altele.

Prevederile legale își găsesc concretizare în Regulamentul cu privire la dezvoltarea profesională continuă a funcționarilor publici aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 201 din 11 martie 2009, care, de rând cu descrierea principiilor de organizare și realizare a dezvoltării profesionale, definește conținutul sistemului de dezvoltare profesională continuă a funcționarilor publici, care include beneficiarii de instruire, tipurile, metodele și programele de instruire, prestatorii serviciilor de instruire, finanțarea procesului de dezvoltare profesională continuă, organele responsabile de coordonarea și monitorizarea procesului.

Academia de Administrare Publică a organizat, realizat și continuă să presteze activități de dezvoltare profesională pentru funcționarii autorităților administrației publice centrale și locale folosind mai multe modalități: a) la comanda de stat; b) la solicitarea autorităților publice; c) în colaborare cu partenerii de dezvoltare.

Annual, Guvernul Republicii Moldova stabilește Academiei de Administrare Publică *comanda de stat* privind dezvoltarea profesională a personalului din autoritățile publice centrale și locale. Scopul general al cursurilor de dezvoltare profesională la comanda de stat constă în consolidarea competențelor profesionale ale personalului: aprofundarea, actualizarea cunoștințelor, dezvoltarea abilităților, modelarea atitudinilor necesare funcționarilor pentru exercitarea eficientă a atribuțiilor de serviciu, prestarea unor servicii publice calitative cetățenilor și societății, precum și pentru realizarea obiectivelor și priorităților Guvernului. Comanda de stat prevede expres denumirea cursurilor, subiectele de bază pe care trebuie să le conțină progra-

mele de instruire, durata fiecărui curs, categoria și numărul de participanți.

În perioada 1993-2017, prin *comanda de stat*, în cadrul Academiei de Administrare Publică și-au perfecționat calificarea 18387 de funcționari din autoritățile publice centrale și locale din Republica Moldova.

De rând cu comanda de stat, Academia de Administrare Publică prestează servicii de dezvoltare profesională și la solicitarea autorităților administrației publice. Această categorie de cursuri reiese din necesitățile de instruire a funcționarilor din autoritățile administrației publice solicitante, în baza cărora se elaborează programele de studii. Cursurile la solicitarea autorităților administrației publice se desfășoară atât în incinta Academiei cât și, nemijlocit, în autoritățile respective ale administrației publice.

În acest sens, Academia a colaborat, pe parcursul anilor, cu autoritățile administrației publice în vederea acordării asistenței metodologice și prestării serviciilor de perfecționare profesională a personalului, organizând, la solicitarea acestora, cursuri de instruire continuă. În perioada 1998-2017, la solicitarea autorităților administrației publice, în cadrul Academiei și-au perfecționat calificarea 6168 de funcționari din autoritățile publice centrale și locale.

Un rol considerabil la crearea sistemului actual de dezvoltare profesională a funcționarilor publici în cadrul Academiei l-au jucat partenerii de dezvoltare, organizațiile internaționale cu care Academia a colaborat și continuă să colaboreze: TACIS, PNUD, SIPU International, Banca Mondială, Agenția de Cooperare Internațională a Germaniei (GIZ) și altele.

Participarea Academiei la realizarea proiectelor internaționale a contribuit substanțial la consolidarea capacităților educaționale ale Academiei, în general,

și în domeniul dezvoltării profesionale, în special. Astfel, în anul 2016, a fost lansat cu suportul Programului Comun de Dezvoltare Locală Integrată (*PNUD Moldova*) Platforma de e-learning pentru instruirea consilierilor locali. Tot în anul 2016 Academia, în colaborare cu GIZ, a inițiat o nouă modalitate de conlucrare cu autoritățile publice locale prin intermediul unei platforme de comunicare deschisă în problemele administrației publice. Pe parcursul anilor 2016-2017 au fost organizate trei Forumuri deschise în cadrul cărora au fost discutate cu funcționarii din administrația publică locală și centrală și alte instituții relevante, reprezentanții societății civile subiecte ce țin de: *Reforma administrației publice locale; Dezvoltarea regională și locală; Planificarea strategică la nivel local*. Scopul creării acestei platforme deschise de comunicare este îmbunătățirea competențelor autorităților publice, încurajarea discuțiilor deschise în scopul realizării unui schimb de experiență, de bune practici și identificarea provocărilor și oportunităților cu care se confruntă autoritățile publice, în contextul dezvoltării locale și regionale.

IV. Retrospective și valențe actuale ale cercetării științifice

Activitatea științifică a fost și rămâne una dintre atribuțiile de bază ale Academiei de Administrare Publică prevăzute inițial în Decretul Președintelui Republicii Moldova din 21 mai 1993 privind fondarea Academiei. Alături de instruirea și dezvoltarea profesională a funcționarilor publici, Academia a fost abilitată cu efectuarea cercetărilor științifice în domeniul teoriei și practicii administrației publice, elaborarea materialelor analitice și recomandărilor metodice în problemele serviciului public, precum și pregătirea cadrelor științifice și didactice în domeniul administrației publice.

Inițierea reformei administrației publice după dobândirea Independenței Re-

publicii Moldova a determinat necesitatea efectuării cercetărilor științifice consacrate proceselor complexe ce se desfășoară în sistemul administrației publice aflat în continuă evoluție și transformare. Această s-a făcut, în cadrul Academiei, pe calea adaptării principiilor universale ale științei administrației, care poartă un caracter interdisciplinar, la condițiile Republicii Moldova, luându-se în considerare evoluția proceselor transformatoare din administrația publică.

Cercetarea științifică în cadrul Academiei pe parcursul acestui sfert de veac a fost axată pe studiile privind teoria, istoria și practica administrației publice, reglementările juridice ale organizării și funcționării administrației publice, relațiile economice de piață și rolul autorităților administrației publice în gestionarea acestora. Într-o strânsă legătură cu tematica managerială sunt și cercetările efectuate în sfera etico-comportamentală, culturii administrative, psihologiei conducerii, tehnicilor de comunicare și negociere în cadrul activității administrative, studii care sunt de real folos pentru funcționarii publici. Reieșind din aspirațiile europene ale Republicii Moldova și din necesitatea racordării activității autorităților administrației publice la standardele europene, s-a dovedit a fi evidentă necesitatea cercetărilor științifice în domeniul relațiilor și cooperării internaționale, de care au fost și sunt preocupați cercetătorii Academiei. În condițiile în care societatea informațională se manifestă tot mai activ, devine de la sine înțeleasă și necesitatea promovării cercetării științifice în domeniul creării unui sistem informațional modern, care constituie o pârgie de modernizare a administrației publice și la care își aduc contribuția și cercetătorii Academiei.

Astfel, pe parcursul celor 25 de ani de activitate, Academia de Administrație Publică, în calitate de instituție de învățământ

superior de stat și de centru național de promovare a politicii de stat în domeniul administrației publice, a acumulat o bogată experiență de organizare a activității științifice în toate domeniile menționate.

Academia participă prin serviciile educaționale și de cercetare prestate la edificarea societății bazate pe cunoaștere. Activitatea de cercetare desfășurată în Academie are misiunea de integrare a eforturilor cadrelor didactico-științifice în investigarea problemelor actuale din administrația publică. Cercetarea se desfășoară în cadrul catedrelor de specialitate, proiectelor naționale și internaționale, școlii doctorale, coordonată de Consiliul științific în conformitate cu politicile de cercetare aprobate de Senatul Academiei.

Pentru valorificarea cercetărilor științifice proprii, în cadrul Academiei sunt organizate diferite manifestări științifice devenite deja tradiție, în cadrul cărora se pun în discuție cele mai stringente probleme solicitate de evoluția reformei administrației publice. Printre ele vom menționa Conferința științifico-practică internațională *„Teoria și practica administrării publice”*, organizată anual în luna mai și dedicată Zilei Academiei, Conferința științifico-practică internațională *„Contribuția tinerilor cercetători la dezvoltarea administrației publice”*, organizează anual în luna februarie de către Catedra științe administrative în comun cu Școala doctorală, Masa rotundă cu participare internațională *„Interacțiunea dreptului național și internațional în realizarea protecției drepturilor și libertăților fundamentale ale omului”*, organizată anual în luna decembrie de către Catedra științe juridice și care este consacrată Zilei internaționale a drepturilor omului, alte manifestări.

Chiar din primii ani de activitate, în Academie s-a acordat o atenție deosebită cercetărilor în cadrul proiectelor naționale și

internaționale. La ora actuală, sunt în derulare mai multe proiecte de acest gen. Cercetările se efectuează în domeniul consolidării și modernizării Bibliotecii Științifice a Academiei, consolidării instituționale și funcționale a administrației publice locale, dezvoltării regionale privind diminuarea disparităților interregionale în Republica Moldova și altele. În cadrul proiectelor naționale și internaționale au fost organizate și desfășurate ateliere de lucru, mese rotunde, conferințe științifico-practice, ședințe de lucru cu autoritățile publice locale, unde au fost formulate recomandări pentru autoritățile locale și centrale, au fost publicate articole științifice pe tematica cercetării, au fost editate mai multe Ghiduri practice pentru autoritățile publice locale, alte studii.

O componentă a activității de cercetare a Academiei o constituie pregătirea cadrelor științifice de înaltă calificare prin studiile de doctorat. Ca urmare a finalizării cu succes a studiilor doctorale din cadrul Academiei, până în prezent 16 absolvenți ai acestor studii au susținut tezele de doctor, dintre ei: 3 - în științe politice, 7 - în drept, 2 - în științe economice, 1 - în istorie, 3 - în științe administrative.

În conformitate cu prevederile Codului Educației nr. 152 din 17 iulie 2014 și Regulamentului privind organizarea studiilor superioare de doctorat, ciclul III, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 1007 din 10 decembrie 2014, în cadrul Academiei a fost înființată *Școala doctorală în științe administrative*, autorizată să funcționeze prin Hotărârea Guvernului nr. 816 din 11 noiembrie 2015.

Școala doctorală include totalitatea studenților-doctoranzi și a conducătorilor de doctorat, altor cercetători și cadre didactice implicate în activități de cercetare și predare în cadrul studiilor avansate de doctorat. În prezent, la Academie urmează programul de studii prin doctorat la cele

două specialități 25 de persoane, sub îndrumarea a 12 conducători științifici.

Studiile superioare de doctorat cuprind un program de pregătire avansată, desfășurat în baza unui plan de învățământ, compus din discipline obligatorii și opționale, parcurs în primul an de studii cu obținerea unui număr de credite, și un program individual de cercetare științifică, care se încheie cu susținerea publică a tezei de doctor.

Membrii Școlii doctorale, cercetătorii din cadrul catedrelor sunt membri ai unor colegii de redacție ale edițiilor științifice din străinătate și din țară, membri ai seminarelor științifice de profil, membri ai consiliilor științifice de susținere a tezelor de doctor, referenți oficiali ai tezelor de doctor, membri ai comitetelor de program ale unor manifestări științifice din țară și din străinătate.

Pentru facilitarea cercetării științifice, alături de alte activități, la Academie a fost instituită și revista metodico-științifică trimestrială „Administrarea Publică”. Pe parcursul celor 25 de ani, în cele 98 de numere de revistă, au fost publicate peste două mii de studii care, în totalitatea lor, constituie un aport important la dezvoltarea științei administrației în Republica Moldova.

De rând cu aportul său major la dezvoltarea științei administrației și folosind posibilitățile acestei științe, revista „Administrarea Publică” a exercitat și continuă să exercite un șir de funcții sociale foarte importante. Fiind unica revistă de specialitate din domeniul administrației publice din Republica Moldova, ea ocupă un rol deosebit, în primul rând, în promovarea politicii de stat în domeniul administrației publice. Alături de aceasta, revista publică cu regularitate în paginile sale documente oficiale ale Guvernului, ale altor autorități publice ale statului.

Având în vedere importanța cercetării științifice pentru dezvoltarea cunoașterii și

formarea cadrelor de înaltă calificare, Academia pune accentul pe excelență, interdisciplinaritate și vizibilitate internațională, susține cercetările complexe în domeniile: administrație publică, economie, drept, relații internaționale.

V. Rolul serviciilor de suport în activitatea Academiei

Realizarea eficientă a atribuțiilor Academiei în domeniul formării cadrelor pentru administrația publică, dezvoltării profesionale a funcționarilor publici și organizării cercetării științifice depinde în mare măsură de activitatea serviciilor de suport. În acest sens, se evidențiază serviciile care asigură cooperarea internațională a instituției, politica de personal, deservirea informațională, activitatea editorială și, desigur, baza tehnico-materială a instituției..

Cooperarea internațională este una din sarcinile și direcțiile de activitate ale Academiei din primul an de activitate, 1993, și reieșea din necesitatea studierii, preluării și implementării experienței țărilor avansate în domeniul pregătirii cadrelor pentru administrația publică, întrucât Republica Moldova la acel timp nu poseda o experiență proprie în acest domeniu.

Ca urmare a implementării acordurilor de colaborare cu instituțiile similare din străinătate sau a proiectelor internaționale, cercetătorii și studenții Academiei au efectuat numeroase vizite de documentare și de studiu peste hotare, care au oferit posibilitatea de a prelua experiența de organizare a procesului de pregătire a cadrelor pentru sistemul administrației publice.

Pe de altă parte, Academia a avut parte pe parcursul anilor de mai multe vizite a unor experți, cadre didactice, formatori din instituțiile similare din străinătate care au participat în diferite forme la procesul didactic din Academie. De o importanță deosebită au fost deplasările profesorilor de la instituțiile de prestigiu din SUA, Portugalia, Suedia, Marea Britanie, Olanda, România,

Italia, Cehia, Polonia, Germania, Federația Rusă, Ucraina și alte țări, care au susținut cursuri de lecții la Academie, au acordat asistență informațională și metodică în mai multe domenii de activitate.

Aceste activități au contribuit la stabilirea unor relații benefice între cadrele didactice ale Academiei și experții din străinătate. Personalul didactico-științific și administrativ constituie elementul creator al activităților desfășurate în cadrul Academiei în domeniul pregătirii cadrelor pentru administrația publică, dezvoltării profesionale a funcționarilor publici, precum și cercetării științifice. Politica de personal în cadrul Academiei este axată pe realizarea obiectivelor instituției în domeniul educațional, corelate cu tendințele existente pe piața muncii în domeniul administrației publice. Pe parcursul celor 25 de ani de activitate, în cadrul Academiei este promovată o politică de personal, bazată pe câteva principii esențiale, care au permis o dezvoltare continuă a instituției prin consolidarea factorului uman.

Fiind permanent în căutarea noilor posibilități de dezvoltare, a noilor forme și metode de lucru, cerințele, care erau înaintate față de personalul Academiei, includeau, de rând cu pregătirea avansată în domeniu, și alte calități: devotament, creativitate, dorința de a contribui prin aport personal la promovarea imaginii instituției. Totodată, cerințele față de personalul care activa sau era angajat se stabileau în funcție de obiectivele instituționale la fiecare etapă de dezvoltare. În primii ani de activitate a Academiei era importantă afirmarea pe piața serviciilor educaționale, ulterior - menținerea imaginii instituției-lider în pregătirea personalului pentru administrația publică, iar pe parcursul întregii activități – sporirea gradului de credibilitate față de calitatea pregătirii specialiștilor în cadrul Academiei.

Un aspect important al politicii de personal este motivarea creșterii performanțelor și a competitivității personalului. În mare parte aceasta se asigură prin aplicarea diverselor forme de evaluare și auto-evaluare. Alături de formele tradiționale sunt implementare și unele forme mai noi: evaluarea de către beneficiari prin chestionarea acestora, oferirea platformei de discuție în cadrul întrevederilor cu studenții, doctoranzii și participanții la cursurile de dezvoltare profesională, expunerea propunerilor, sugestiilor și obiecțiilor prin intermediul „căsuțelor poștale”. Aceste forme permit perfecționarea permanentă a calității serviciilor prestate, dar și deschid noi oportunități pentru dezvoltare.

Un serviciu de suport foarte important în activitatea Academiei este Biblioteca Științifică - o parte integrantă a sistemului informațional instituțional cu misiunea de asigurare informațională și documentară a procesului didactic la toate formele de studii și activității științifice, satisfacerea necesităților informaționale complexe ale masteranzilor, doctoranzilor, cadrelor didactice, cercetătorilor științifici, funcționarilor publici, altor categorii de utilizatori.

Întemeiată odată cu fondarea Academiei, în anul 1993, Biblioteca Științifică a crescut și s-a dezvoltat continuu, având misiunea de a participa la procesul de instruire, formare și educare, precum și la activitatea de cercetare ce se desfășoară în cadrul Academiei, prin formarea unei colecții de documente în corespundere cu curriculumul academic și, respectiv, facilitarea accesului la aceste colecții de informații.

În perioada anilor 1993-2017 fondul Bibliotecii Științifice a crescut până la 46 000 de volume. Peste 90% din toate materialele intrate în colecțiile bibliotecii le reprezintă cărțile și edițiile periodice: 35719 cărți, 5841 de exemplare (290 titluri) de publicații periodice, 1332 de broșuri, 334 de autoreferate, 10 teze de doctor,

804 manuscrise, 1045 de CD și documente audiovizuale. Din sursele informaționale ale bibliotecii 70% sunt în limba română, 30% - în limbile rusă, engleză, franceză și germană.

În deplină concordanță cu tendințele globale în domeniul structurilor de informare și documentare, Biblioteca Științifică a Academiei se află în plin proces de automatizare și integrare în rețelele informaționale. În acest sens, în vederea dezvoltării capacităților de funcționare, a extinderii bazei informaționale, precum și a facilitării accesului la informații, sunt în curs de realizare o serie de acțiuni menite să completeze automatizarea Bibliotecii prin perfecționarea sistemului integrat de gestiune a bibliotecii, dezvoltarea colecției de publicații în format electronic și, nu în ultimul rând, familiarizarea utilizatorilor cu posibilitățile pe care le deține Biblioteca electronică.

Prin Hotărârea Guvernului Republicii Moldova nr. 483 din 5 august 1993 Academiei i s-a oferit dreptul de editor al literaturii metodice și didactico-științifice de profil. Pe parcursul activității Academiei, cu participarea nemijlocită a *Secției activitate editorială*, au fost editate în mii de exemplare zeci de publicații din domeniul teoriei, istoriei și practicii administrației publice, teoriei statului și dreptului, economiei și finanțelor publice, relațiilor internaționale, problemelor social-umane, tehnologiilor informaționale. Multe dintre aceste ediții sunt de pionierat în domeniul administrării publice în Republica Moldova.

Anual sunt editate culegerile de materiale ale conferințelor teoretico-științifice și științifico-practice naționale și internaționale, care se desfășoară tradițional către Ziua Academiei - 21 mai, materialele meselor rotunde dedicate Zilei internaționale a drepturilor omului și ale conferințelor științifice ale tinerilor cercetători. Aceasta constituie un suport informațional important pentru masteranzii și doctoranzii Academiei.

Viabilitatea unei instituții de învățământ superior depinde, alături de alți factori, și de baza tehnico-materială a procesului de studii. Întrucât spațiile distribuite Academiei în 1993 aveau o altă destinație, conducerii Academiei de atunci, serviciilor specializate ale acesteia, le-a revenit sarcina responsabilă și deloc simplă, ca într-un termen foarte restrâns să le adapteze prin reconstrucție pentru organizarea și desfășurarea procesului de studii și cercetare și pentru crearea condițiilor favorabile de funcționare a căminului-hotel pentru studenții și audienții Academiei.

Activitățile de consolidare a bazei tehnico-materiale a Academiei au fost susținute permanent de Guvernul Republicii Moldova, care de mai multe ori a adoptat decizii cu referire la acest subiect, acordând sprijin logistic și financiar în acest domeniu.

Consolidarea bazei tehnico-materiale a Academiei s-a făcut și cu susținerea partenerilor de dezvoltare, prin realizarea diferitelor proiecte comune, din resurse extrabudgetare. Astfel, alături de extinderea spațiilor auditoriale și înzestrarea lor cu echipamentul necesar, s-a dat în folosință blocul „C” de studii, unde actualmente se desfășoară cursurile de dezvoltare profesională a funcționarilor publici, a fost asigurată cu

spații noi, mai extinse și cu echipament performant, Biblioteca științifică a Academiei, a fost renovată și echipată cu un nou sistem de încălzire sala de festivități a Academiei, a fost renovată și retehnologizată cu utilaj performant Cantina instituției, s-au realizat și alte activități de îmbunătățire a infrastructurii de studii și de trai a beneficiarilor serviciilor prestate de Academie. Potențialul logistic și infrastructura tehnico-materială actuală a Academiei permit desfășurarea procesului de studii și cercetare la un nivel care corespunde exigențelor timpului.

Generalizând cele expuse în acest studiu vom concluziona că Academia de Administrație Publică, fondată în anul 1993 din necesitatea pregătirii cadrelor pentru noul sistem administrativ constituit după declararea Independenței Republicii Moldova, a parcurs o cale rodnică de afirmare în toate domeniile de activitate: formarea personalului pentru administrația publică, organizarea dezvoltării profesionale a funcționarilor publici, efectuarea cercetărilor științifice întru susținerea proceselor reformatoare din sistemul administrativ autohton, folosind posibilitățile tuturor serviciilor de suport prin care a asigurat alinierea activității sale la standardele educaționale europene din domeniul administrației publice.

BIBLIOGRAFIE

1. Decretul Președintelui Republicii Moldova nr. 73 din 21 mai 1993 privind pregătirea cadrelor pentru organele administrației de stat și de autoadministrare locală. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 000 din 28 mai 1993.
2. Decretul Președintelui Republicii Moldova nr. 1113-III din 12 februarie 2003 privind reorganizarea Academiei de Administrație Publică. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 20 din 14 februarie 2003.
3. Decretul Președintelui Republicii Moldova nr. 951-VII din 13 ianuarie 2014 privind reorganizarea Academiei de Administrație Publică de pe lângă Președintele Republicii Moldova. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 9-13 din 10 mai 2014.
4. Hotărârea Guvernului Republicii Moldova nr. 483 din 5 august 2003 cu privire la Academia de Studii în Domeniul Administrării Publice pe lângă Guvernul Republicii Moldova. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 8 din 30 august 1993.
5. Hotărârea Guvernului Republicii Moldova nr. 468 din 22 aprilie 1998 cu privire la

Academia de Studii în Domeniul Administrării Publice pe lângă Guvernul Republicii Moldova. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 62 – 65 din 9 iulie 1998.

6. Hotărârea Guvernului Republicii Moldova nr. 577 din 24 mai 2007 privind aprobarea modificărilor și completărilor ce se operează în Hotărârea Guvernului nr. 962 din 5 august 2003. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 74-77 din 1 iunie 2007.

7. Hotărârea Guvernului Republicii Moldova nr. 255 cu privire la Academia de Administrare Publică din 26 martie 2014. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 78-79 din 1 aprilie 2014.

8. Un deceniu de împliniri, Carte editată cu prilejul aniversării a 10-a de la fondarea Academiei, Chișinău, Editura GrafiCart, 2003.

9. Profesorii Academiei, Chișinău, AAP, 2008.

10. Platon Mihail, Pregătirea funcționarilor de stat: în căutarea concepției, Chișinău, AAP, 2017.

11. Roman Alexandru, La cumpănă de ani, Academia de Administrare Publică – 15 ani de la fondare, Chișinău, AAP, 2008.

12. Simboteanu Aurel, Dulschi Ion, Țepordei Aurelia ș. a., Academia de Administrare Publică la un sfert de veac, Chișinău, AAP, 2018.

Prezentat: 2 aprilie 2018.

E-mail: simboteanu@mail.ru